

Dynamiek in Voornes Duin

een nieuwe duinvallei

JULIUS RÖNTGEN EN WIM BOUMAN

Op 22 juni jl. werd een nieuw stukje natuur bij de Haringvlietdam officieel en feestelijk ingewijd. Onder het toezend oog van ambtenaren en oeverwaluwen werd een infopaneel over de verse duinvallei eerst ontdaan van de bekende lap en vervolgens van een laag zand, die het paneel in de tussentijd al had overdekt....

Tijdens de bouw van de Haringvlietsluizen tussen 1955 en 1973 ontstond aan de noordelijke aanzet een groot depot van vrijgekomen zand. Men plantte dat in met duindoorn, een struik die in de successie van kaal zand naar begroeide duinen voor genoeg humus zorgt, waardoor de groei van andere soorten mogelijk wordt.

De beheerder van het gebied, Natuurmonumenten, had al jaren nagedacht over een mogelijke nieuwe invulling van dit zanddepot. De wens was door de aanleg van een natte duinvallei van zo'n 10 ha de natuurfunctie van het kwetsbare gebied rond het Quackjeswater te versterken en verder de diversiteit van planten diersoorten te vergroten. Ook was er dringend een geluidswal nodig langs de drukbereden "dammenweg", de hoofdverbinding tussen Voorne en Goeree-Overflakkee. Al jaren is er

sprake van een enorme geluidsoverlast rond het Quackjeswater.

De uitvoering van het werk

Eind oktober 1998 startte het graafwerk. Om het grondwater te bereiken werd 350.000 m³ schoon zand afgegraven. Daarvan gebruikte men 50.000 m³ voor de geluidswal en de rest werd via buisleidingen en lichters getransporteerd naar de Ventjagersplaten in het Haringvliet. Deze platen zijn 's winters geliefd als slaapplaats voor wilde ganzen en in de overige seizoenen druk bezocht door eenden, steltlopers en andere vogels. Ze waren in de afgelopen jaren door oeverafslag sterk in omvang afgenomen. De beheerder van de Ventjagersplaten, Staatsbosbeheer, hoopt door het ophogen met schoon, slibarm zand een betere ondergrond voor bepaalde vogelsoorten te verkrijgen en verdere afslag te voorkomen.

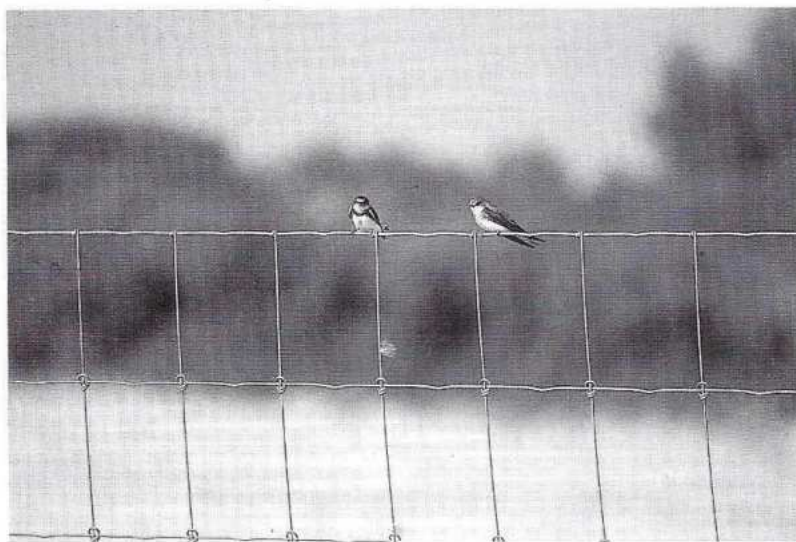
Enkele onverwachte obstakels

Tijdens de realisatie van het project stuitte men op enkele onverwachte zaken. De bouw van de geluidswal met zand en een deklaag van aarde uit de bovenlaag van de gerooide duindoorns was binnen een maand gerealiseerd. Daarna ging men verder met het eigenlijke werk: het winnen van het zand.

Bij het verder 'modelleren' van het terrein stuitte men op 3 februari 1999 op een betonnen richel van ruim zeventig meter, waarvan men aannam, dat deze bij de Haringvlietdam behoorde. Door dit onverwachte obstakel moest de duinvallei een iets andere vorm krijgen. Eén van de voormalige opzichters van

Rijkswaterstaat, die zo'n dertig jaar terug betrokken was bij dit gedeelte van de bouw van de Haringvlietdam, dacht dat men op resten van de kelders van de Franse kabelbaan terechtgekomen was, die gebruikt werd om het water tussen het spuisluizencomplex en de beide oevers vol te storten met betonblokken van zo'n 2500 kilogram. De kabels van de kabelbaan

Al snel werd de steile wand gekoloniseerd door de oeverwaluw (foto: Julius Röntgen).

Met een beetje hulp van opzichter Jaap van Baarsen en een plens water wordt het onvermijdelijke "uitlegbord" onthuld (foto: Julius Röntgen).

moesten met enorme contragewichten strak getrokken worden. Op deze betonnen richel bracht men nu een meter zand aan. Helaas zal men dit altijd blijven zien, tenminste als men weet, waar de richel gelegen heeft. De duinvallei ziet er dus anders uit, dan in het plan.

Toen ambtenaren van de Provincie Zuid-Holland een kijkje kwamen nemen naar de vorderingen van de nieuwe duinvallei, vonden zij, mede gesteund door Gedeputeerde Heijkoop, dat aan de recreatieve belangen meer tegemoetgekomen moest worden. Door de geplande loop van de toegangsweg zou het strand vrij slecht ontsloten worden. De weg moest dus iets omgelegd worden. In het overleg tussen de gemeenten, Rijkswaterstaat, Vereniging Natuurmonumenten en de provincie is een compromis gevonden. De strandtenthouder, die al jaren lang in de buurt van de dam een strandtent exploiteerde, was hiermee uiteindelijk ook redelijk tevreden. Tenslotte werd vrij kort hierna op 2 maart een dumpplaats van dertig, reeds gedeeltelijk doorgeroeste vaten, en vier shovelbanden in het verder afgegraven zand ontdekt. Gelukkig bleek de grond eromheen niet al te ernstig verontreinigd.

De nieuwe, natte duinvallei bij Voorne (foto: Julius Röntgen).

Zo'n 150 m³ verontreinigde grond werd onmiddellijk in een container geborgen. De grond eronder bleek gelukkig kleihoudend, waardoor de lichte verontreiniging van olieresten, PAK's en zware metalen (de bekende cocktail uit de jaren zestig) zich niet verder verspreid had.

Verdere afwerking

Begin april was het werk voor de zandzuiger afgelopen en kon men deze weer met een dieplader afvoeren. Het natte gedeelte van de duinvallei komt niet in open verbinding te staan met het zeewater. De nu nog kleine duintjes, die door opstuiving in de afgelopen dertig jaar zijn ontstaan, worden intact gelaten, ofschoon ze niet bij de eigenlijke zeevering horen. Zo ontstaat er geen sluffer. Wel is er sprake van een open stuifvlakte met enkele steilwanden. In de stuifvlakte is naar verwachting voldoende dynamiek aanwezig voor de bekende pionierplanten van het zoute milieu. Verrassend was dat vrijwel onmiddellijk de op het oosten gelegen, steile wand gekoloniseerd werd door oeverzwaluwen. Het merendeel van de aangebrachte nestgaten werd al in dit broedseizoen benut. Verder was het gebied al meteen aantrekkelijk voor een paartje bergeenden, en zijn er 84 plantensoorten aangetroffen waaronder zeewolfsmelk, glad parelzaad, sierlijk vetmuur en veldhondstong, allen op de Rode Lijst.

Eind april kon men beginnen met de aankleding van het gebied: het aanbrengen van rasters langs de dammenweg. De vallei zelf is niet ontsloten door een pad. Het uitzicht op de vallei is zo goed, dat ontsluiting door middel van paden niet nodig is. Bovendien wordt door deze maatregel het rustgebied van het aanpalende Quackjeswater groter, en dat was een van de doelstellingen van Natuurmonumenten bij de planning van deze duinvallei. Voorne's Duin is een aantrekkelijk gebied rijker geworden, door zijn open ligging uitstekend toegankelijk voor een groot publiek. Eigenlijk een prima initiatief, want het overige duingebied op Voorne is "uitsluitend toegankelijk voor leden...".

DRS. J.E.F. RÖNTGEN IS CONSULENT OP VOORNE VAN DE STICHTING DUINBEHOUD. W. BOUMAN IS OPZICHTER IN VOORNE'S DUIN BIJ DE VERENIGING NATUURMONUMENTEN.